

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV. Károly-körút 20.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 "

Negyedévre . . . . . 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Fölhívás előfizetésre.

Az ideai választások által teljesen megváltozott politikai és társadalmi helyzet nagy feladatokat, az eddigieknél is terhesebbeket fog róni miránk, kik mint a magyar zsidófelekezet egyedüli magyar közlönye, az egyenlőség zászlaja alatt indultunk a sajtó küzdterére.

Nagy események előestéjén állunk. Olyan állapotok fejlődhetnek a mostani parlamenti viszonyokból, melyek előre nem láthatók. Égető szükség van tehát egy olyan közlönyre, mely a valódi szabadelvűség, az emberi jogok és az igazság szolgálatában férfiasan és tántoríthatatlanul küzdjön.

Eddigi működésünk elég biztosíték arra, hogy jövőben a megváltozott helyzettel szemben is teljesítendjük hirlapirói kötelességünket.

Lapunk egyelőre csak egyszer hetenként jelenik meg, mindaddig, míg a viszonyok kényszerűsége a többszöri megjelenést szükségessé nem teszi.

Ha a szabadság, testvériség és egyenlőség dicső eszméinek hívei tovább is támogatnak és e lapot minél szélesebb körökben terjesztik, akkor annál nagyobb lesz szavaink hatása.

Az „Egyenlőség” szerkesztősége.

Azon t. előfizetők részére, kiknek előfizetésük f. é. október elsején lejár, lapunk e heti számahoz posta utalványokat mellékelünk, azzal a kérelemmel, hogy az előfizetési díjakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 "

Negyedévre . . . . . 2 "

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (IV. ker., Károly-körút 20. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

A király-utczai retorm-értekezlet.

Egy sajtósági értekezletnek voltam tanuja mult vasárnap délután a Király-utca egyik bérházában. Körülbelül ötven ember találkozott, kiket Sztérynyi Albert állomáskülső rabbi hívott össze arra a célra, hogy csatlakozzanak az ő reformeszméihez, melyeket a zsidóvallás körül érvényesíteni akar. A megjelentek többnyire olyanok voltak, kiket a király-utczai vallásreformálás kibérelt hónapos szobájába a higvelejü kíváncsiság vonzott; de akadtak jámbor hívők is, kik eljöttek Sztérynyi ur mellett népet és katonaságot képezni.

Az ugynevezett értekezlet lefolyásáról a hét-

fői reggeli lapok nagyobbára ellentmondó tudósításokat közöltek, úgy, hogy a közönségnek egyik része, azok után, miket e tudósításokból olvasott, könnyen felteheti, hogy ez alkalommal komolyabb mozgalomról van szó, mely a magyar zsidóságban utoljára talán még szakadást is idézhet elő.

Nézetem szerint az esemény azonban sokkal csekélyebb, semhogy az ember róla beszéljen. És ha én most ismét foglalkozom vele, teszem azért, hogy egyszer végre felvilágosítsam a közönséget az ügy igaz állásáról, és hogy szétoszlassam azt a téves hitet, mintha a magyar zsidóság komoly felekezeti válságok előtt állana. Ezt tenni kötelességemnek tartom annál is inkább, mert egyes napilapoknak úgy látszik kedvük telik a magyar zsidóságot beleugrasztani egy mozgalomba, mely újabb zsidókérdést vetne a diszkusszió felszínére.

Már pedig miután láttuk, hogy az antiszemita izgatás hová vezet, miután napnál fényesebben be van bizonyítva, hogy az a mozgalom, melyet Istóczy kezdeményezett, nem a zsidók vallása ellen irányul, hanem hogy a vallás kérdése csupán csak ürügy az antiszemitizmus rablótendenciáinak burkolására: valóban lelkiismeretlenség lenne újabb zsidókérdésekkel előállani és oly ténnyre átvinni az izgatást, mely magában a magyar zsidóságban is véres összeütközésekre vezetne.

Hogy az antiszemitizmus csillaga letűnőben van-e, hogy azok az intézkedések, melyeket a miniszterelnök nagyváradi beszédében kilátásba helyezett, végkép meghiusítják-e azt a haditervet, melyet az antiszemita főnök készített, arról most nem szólok. Maga az a tény, hogy a király ő felsége Aradon és utána a miniszterelnök Nagyváradon az antiszemitizmus ellen ünnepelesen nyilatkoztak, már sokat ártott a mozgalomnak.

A terrorizmus, melyet az antiszemiták eddig gyakoroltak és mely győzelmük egyik titka, a király szavának felekezeti békét hangsúlyozó kijelentése folytán a tehetetlenség száználmas erőlködésévé hanyatlott, mely előbb-utóbb a közönség megvetése közt fog végkép kimulni.

Csak egy eshetőség akadályozhatná meg ezt az országos szükségé vált kimulást: a sajtó hirtőlajzó részének lelkiismeretlensége.

A mig egyének és ujságok lesznek, melyek minden alkalmat megragadnak arra, hogy a zsidókérdést egyik vagy másik alakban napirendre tűzzék, addig mások hiába irnak vezércikkeket az antiszemitizmus káros hatásáról és hazafiatlan irányáról.

Én tehát hazafias kötelességemnek tartom a

király-utczai értekezletet a valódi értékére redukálni és olyannak mutatni be a közönségnek, mint a milyen: azaz egy jelenségnek, hasonló a betegség tünetéhez, melyet kiirtani kell, nem pedig hosszú vitát kezdeni fölötte.

A király-utczai értekezlet elnöke megnyitó beszédében azt hangoztatta, hogy a zsidóvallást az antiszemitákra való tekintettel kell reformálni.

Hát ez egyszerűen abszurdum.

Hiszen nem azzal izgat az antiszemitizmus, hogy a zsidóknak nyolcz napi ünnepük van, holott a keresztény népeknek legjobb esetben két nappal kell beérniök? De még az sem képezi a megütközés tárgyát, hogy a zsidók a circumcisio szertartásához ragaszkodnak, sőt azt sem hozzák fel vádképen, hogy a honi sonka-fogyasztáshoz valója törvényei szerint zsidó nem járulhat; de tegyük fel, hogy csak erről volna szó, és hogy az antiszemita urak egyebet nem is kívánnak, még az esetben is felesleges lenne a zsidóvallás reformálásához fogni, mert hiszen a zsidó magyarok nagyrésze már úgy is beéri az egy- és kétnapi ünnepel, ami pediglen az éttörvényeket illeti, hát bizony, ha gyomorviszonyai engedik, a zsidó akár melyik antiszemitával versenyez a kolbász, szalonna, sonka vagy egyéb interkonfesszionális pecsenye fogyasztásában.

A zsidóvallás reformálása tehát az antiszemitizmusra való tekintetből épenséggel nevetséges és csak merő időpazarlás.

De abszurdumnak tartom a vallásreformot még más indokokból is.

Arról nem is szólok, hogy az a külső kényszerítő ok, mely minden vallásreform kiinduló pontja, ma megadva nincsen. Mert hiszen azt csak nem lehet feltenni a magyar zsidóságról, hogy Istóczy, Verhovay, Rácz Géza urak kívánatai elegendők legyenek a vallás megváltoztatására. Az a körülmény pedig, hogy a zsidóvallás sok olyan szabályt és rendeletet, ceremóniát és hagyományt foglal magában, mely a »mai kor igényeinek« meg nem felel, csak amolyan frázis, a mit vakon szoktak kimondani, anélkül, hogy indokolni is tudnák.

Tény ugyan, hogy vannak ceremóniák,

hagyományok, rendeletek stb., de ezek mellett a »mai kor igényeinek« bőven meglehet felelni, a fiatalabb generáció, melyhez az állam és a társadalom legkülönbözőbb igényei fűződnek, nagyon jól fér meg ősi vallásában, anélkül, hogy a »mai kor igényeivel« összeütközésbe jöjjön. A zsidóvallás nem akadályoz meg senkit a kulturális haladásban, sőt határozott meggyőződésünk, hogy ellenkezőleg: egyik leghatalmasabb emeltyűje az emberi szellem fejlődésének.

Vannak zsidó miniszterek, vannak zsidó diplomaták, katonák, írók, költők, ügyvédek, orvosok, iparosok és kézművesek, de nem hallottam soha, hogy Mózes vallásához való tartozandóságuk megakadályozta volna őket kötelességeik teljesítésében.

A zsidóvallás a szellem vallása s nem a külsőségeké, mely utóbbiak minden felekezetben bizonyos korlátokat szabnak a hívőknek.

Vagy a róm. kath. vallás, a protestáns vallások, a mohamedanizmus stb. nincsenek körülülteve olyan szabályok és rendeletekkel, melyekre a gondolkozni rest félműveltség ráfoghathatja, hogy ellenkeznek a »mai kor igényeivel«? Vallásokat a kor igényeihez szabni egyszerűen képtelenség, mert minden vallás egyik legfontosabb alapja az ősiség.

A vallást reformálni akarni, mert törvényei régiék, ép olyan bölcs volna, mint hajunkat kitépni, mert őszülni kezdenek.

Azok az urak, kik a Király-utczában a zsidó vallás reformálása céljából gyűltek össze, nem ismerik sem a vallás szellemét, sem a zsidó-magyarok vallási érzületét.

A zsidó magyaroknak nincs szükségük, sem kedvük, ősi vallásuk megváltoztatására, mert erősen meg vannak győződve, hogy vallásuk nem gördít semminemű akadályt polgári és hazafiúi kötelességeik teljesítése elé.

És e meggyőződést a tényekből meritik, azokból az örök emlékü tényekből, melyek a zsidó magyarok haza- és felebaráti szeretetét hirdetik.

Ha van válaszfal, mely a zsidókat hazánk többi polgáraitól elkülöníti, azt nem vallásreformálás, hanem a zsidó vallásfelekezet teljes

TÁRCZA.

Miért utasították ki dr. Kohutot?

— Az Egyenlőség tárczája. —

Berlin, szeptember 24.

Az antiszemitizmus hirhedt prófétája, ki soha sem volt valami nagyon válogató eszközében, újabb időben oly eszközökhöz fordult, melyek amennyire lelketlenek, époly jellemzők a vezérre és a vezetése alatt álló hadára. A nyílt sisakkal küzdő harczost még tisztelni tudjuk; még akkor is, ha nem vagyunk vele egy nézetben; még akkor is, ha fegyverének éle ellenünk fordul. De a mérgezett fegyverrel küzdő banditát, az alattomos denuciánst nem számíthatjuk a tisztességes hadakozók közé. Ilyenre nézve csak egy remediumot ismerünk: a megvetést.

Rég történt már, hogy Stöcker tulment azon a határon, melyen belül a tisztesség lakik. A küzdelem, melyet ő és hasonmásai a legprimitívabb társadalmi és emberi törvények lábball tiprásával folytatnak, már rég rá-sütötte homlokára a jellemtelenség bélyegét; a mi őt eddig a komoly megvetéstől megóvta, a nevetség volt. Ki is vetne meg olyan embert, kinek egész működése a

komikum mellékizével bir? A »Hanswurst«, a »Bojazzo«, a »Paprika Jancsi« legfőlebb vig mosolyt csalhat ajkunkra. De komolyan nem vesszük őket soha sem!

De a »Bajazzo« feltette magában, hogy elriasztja a mosolyt az ajkáról. Azt akarja, hogy féljenek tőle. És mivel nyílt küzdelme, nyílt szava sohasem érhetné el ezt az eredményt, alattomos fondorkodásra, hogy kereken kimondjuk: gyalázatos árulkodásra adja magát. Így tán jobban sikerül majd a megfélemlítés.

És sikerült. Tíz napja, hogy dr. Kohut Adolf, a »Berliner Ztg« tárczaszerkesztője a rendőrség útján azt a tudósítást vette, hogy »három nap alatt hagyja el a várost és a német területet, mivel irói működése kellemetlenné vált.« Se több, se kevesebb! Dr. Kohut soha sem volt a szocialisztikus mozgalomnak hive, az anarchistákkal sem állott összekötetésben, adóját pontosan fizette, egyéb polgári kötelességének is eleget tett. A tárczarovat különben sem nyit valami nagy tért a politikai agitációra; miért tehát, hogy ép őt érte a sujtó kiutasítási rendelet?

Megmondjuk azonnal: dr. Kohut szabadelvű és zsidó. Két ok arra, hogy Stöcker ur gyűlöletét kiérdemelje. Nem is mulasztott utóbbi egyetlen alkalmat sem, hogy tőle telhetőleg tegyen kárt a derék hirlapíró reputációjában. A parlamentben, népgyűléseken és saját

egyenjogúsítása és az egyeulőség eszméjének a társadalom szellemébe való átszarmaztatása által lehetne végkép elenyésztetni.

Nem a zsidóvallás törvényei, hanem a társadalom előítéletei akadályozzák meg a teljes egybeolvadás nagy proceszusát.

Bogdányi.

*

A főntebb említett király-utczai reformértekezlet, mely utolsó megerőltetése volt az erőszakosan szerepelni akaró képzelt nagyságnak, mint már ismételtelen kijelenttük, dugába dőlt a mi határozott állá-foglalásunk meg-ingathatlan ellenzésén. Azon férfiak, kiket a reformáló rabbinus maga körül édesgetni kívánt, mind kinyilatkoztatták lapunkban, hogy nem csatlakoznak a mozgalomhoz. E héten pedig azoktól kaptunk nyilatkozatokat, a kik bizonyos félreértéseket eloszlatni akarnak. E nyilatkozatok a következők:

Tekintetes szerkesztő ur! Az úgynevezett reform. izr. egyház ügyében. f. hó 21-kén tartott értekezleten többek közt egy Füredi nevű reformátor is szerepelt. Minthogy sokan az én csekélységemet vélték e név alatt lappangani, ezennel kijelentem, hogy nekem kisebb gondom is nagyobb az efféle hóbortoskodásnál, és hogy sem én, sem Móricz fiam a reformáció dicsőségéből nem kérünk.

Kiváló tisztelettel vagyok tek. szerk. úrnak

alázatos szolgálja

Füredi Ignác,
képző tanár.

*

Igen tisztelt szerkesztő ur! Kérem az alábbi sorok közlése által nekem alkalmat nyújtani, hogy rokonaim és ismerőseim előtt tisztázzam magam a vádalól, mintha én lettem volna az a Vasvári, a ki a f. é. aug. 21-én tartott vallásreformálási értekezleten szerepeltem volna. Én nem voltam ott, azt se tudtam, hogy vannak emberek, kik ilyennel is foglalkoznak.

Kérelmemet a tekintetes szerkesztő urnak szives figyelmébe ajánlva maradtam sat.

Vasvári Lajos
bálvány-utcza.

*

zuglapjában mindennemű rágalmat szórt ellene. Behatolt családi szentélyébe, hogy onnan szedje elő piszkos argumentumait, multjában kutatott, hogy ott leljen sötét pontokat, melyeket fel lehetne használni. És midőn nem talált, midőn meg kellett arról győződnie, hogy ellenfele magánélete és multja nem eshetik kifogás alá, ellökte magától az igazságot, a rágalom fegyvereit emelte magasra.

Stöcker volt az, ki Kohutot minden alkalommal bevádolta a rendőrség előtt. Lázadónak czimezte, ráfogta, hogy az anarchizmust dédelgeti és nagyra neveli. Kinevették. Mert a berlini rendőrség-tág lelkiismerete sem ment még annyira, hogy előleges vizsgálat nélkül higyeje el az ilyesmit. Amint pedig vizsgálni kezdték a dolgot, kitünt a vád alaptalansága. Más irányba kellett tehát az aknát vezetni. És ezt az irányt maga Kohut jelölte ki.

Dr. Kohut tagadhatlanul nagy érdemeket szerzett magának a magyar ügy körül a külföldön. Azok, kik itthon élnek, nem is sejtik, mennyi veszélylyel járt a rágalmak czáfolásába belekapni, melyeket a szászok részéről és egyéb oldalról is szórtak ellenünk. És ő benne megvolt erre az erkölcsi bátorság. Mint a legtekintélyesebb német lapok és folyóiratok munkatársa. sohasem mulasztotta el rágalmazóinkat leleplezni. A magyar irodáseit megismertette külföldön, meleg rokonszenv-

Tekintetes szerkesztő ur! Mocsoktalan előéletem és jó hirnevem megóvása érdekében esedezem annak a nyilatkozatomnak becses lapjában való kiadására, hogy én nem vagyok az a Steiner Jakab, a kiről a lapok közölték, hogy a f. é. aug. 21-én tartott vallásreformálási értekezleten részt vett. Én kereskedő vagyok, és nincs ambicióm vallásreformátor lenni

Hitrokoni üdvözlettel

Steiner Jakab
király-utcza.

*

Igen tisztelt szerkesztő ur! Az az Ujlaki ur. a ki a f. é. aug. 21-én tartott király-utczai reform-értekezleten szerepelt, egy Weisz nevű egyén, aki néha hirlapírónak, néha levelezőnek és mindig doktornak adja ki magát. Én azonban még csak egyszerű tanuló vagyok. Nevem sem volt Weisz, hanem Neuhaus, ennél fogva nem lehetek azzal a reformátor urral azonos. Igazságszeretetétől elvárom, hogy t. szerkesztő ur ezt b. lapjában konstataálni nekem megengedi.

Alázatos szolgálja

Ujlaki Dávid
egyetemi hallgató.

Antiszemita turpisság.

Jelen voltunk az országgyűlés mai ünnepélyes megnyitására. A képviselők még nem jelentek meg teljes számban, de annyi összegyűlt, mint a mennyi ily alkalmakkal rendszeresen megjelenni szokott. Mint az ébredőnek, kinek a felkelést megelőző pillanatok a nyugalom legédesebb részét képezik, ép úgy a honatyák is csak nehezen tudnak megválni a nyugalom párnáitól és meghoszszabítják szabadságukat azzal a parányi idővel, mely a ház megnyitásától a tárgyalások kezdetéig lefoly.

Csak az antiszemita képviselők jelentek meg hiány nélkül. Mind a tizenhét ott ögyelgett már jóval a megnyitás előtt a ház folyosóin, henczegve és kihívó kaczagással körültekintve, mint azok a bizonyos dámák, kiknek hazug mosolya olyan ki-mondhatatlanul undorító benyomást tesz minden tisztességes szemlélőre. Abban a hitben látszának

vel viseltetett művészetünk zsengei iránt; s nem tévedünk, ha állítjuk, hogy kiutasítását részben ép ez a magyarhű érzelem okozta.

Stöckernek nem esett nehezére kimutatni, hogy ellenfele »magyarone.« Nem csak Zágrábban üldözik a magyar érzelmet, hanem Berlinben is. A »Schulverein« hivei réggörbe szemmel nézték a magyar születésű író magyarbarát akcióját. Nem riadtak vissza attól a gondolattól, hogy a nagy antiszemita profétának segédkezet nyujtsanak. Mert kézkezet mos. (De azért piszkos marad mindkettő!) A rendőrség mérvadó köreiből valóságos hadjárat indult meg, mely egyetlen ember ellen volt intézve. A berlini rendőrség végre is nem oly keményszivű, hogy ne engedjen a szép szónak és hathatós érvelésnek. Egy napon Kohut arra ébredt, hogy számüzve van, pária lett belőle. Tizenhét év becsületes munkája kárba megy, mert így akarja az antiszemitizmus profétája!

A legjellemzőbb adatot állításunk igazolására maga Stöcker szolgáltatja. Midőn még senkinek sem volt sejtelve a dologról, két nappal a kiutasítási rendszabály életbeléptetése előtt, Stöcker lapja már fenhangon hirdette, hogy Kohut ki van utasítva. És ismét két nappal később nyilvános népgyűlésben azzal dicsekedett,

ringatni magukat, hogy ők ezentúl a parlamentet is fogják terrorizálni, ép úgy, mint a közvéleményt.

Majd elválnak.

A hangulat, melylyel találkoztak, nem volt nagyon biztató rájuk nézve, mert daczára annak, hogy mindenüvé tolokodtak, szívesen egy komolyabb képviselőt sem láttam velük szóba állani.

Mindenki érzi, hogy ez a párt még sok zavart fog előidézni ez ülészek alatt és ki tudja, milyen véget fog érni?

Nézetem szerint olyan botrányok még nem voltak Európa egyik parlamentjében sem, mint a minőket az antiszemita had nálunk előidézni fog. Nemcsak künn az utcán, hanem a tanácssteremben, vita közben is olyan heves összeütközések fognak történni, hogy az ismeretes zágrábi jelenetek valószínűsége gyermekjátékok lesznek az itteni verekedésekkel szemben.

Sok fog e tekintetben az elnök energiájától függni, de még több a ház türelmétől.

Azt beszélnek, hogy Péchy Tamás nem vállalja el többé az elnöki tisztet, mert nem érez magában elég erőt az antiszemita botránycsinálók megzabolásására. Vizsolyi Gusztáv urat emlegetik, mint akit a szabadelvű párt a ház elnöki méltóságára kijelölt volna.

Vizsolyi ur konciliáns természetű férfi, de erélyes, sőt szigorú is tud lenni, aki azon jogokból, melyek őt megilletik, nem enged és kész egész a végletekig menni, midőn az ő meggyőződésének érvényesítéséről van szó.

Nem hiszem, hogy az antiszemita ez elnöki választásnak valami rendkívülien örvendhetnének.

Ha nem pusztán szóbeszéd, hanem valódi tény gyanánt fogjuk regisztrálhatni Vizsolyi ur elnökké való megválasztását, akkor egyúttal egy alázatos figyelmeztetést is fogunk kockáztatni. Azt ugyanis, hogy a ház méltósága érdekében ne tűrje, hogy az antiszemita szétszórva a pártok közt foglaljanak helyet a parlamentben.

Az antiszemita intenciója elég világos.

---

hogy e kiutasítás egyedül az ő műve. Így szabadult meg a kellemetlen írótól, kinek éles és szellemes tolla annyiszor tette tönkre legszebben kikombinált terveit; figurázta ki legcsattanósabb frázisokkal spékelt mondatjait.

Kohutban a magyar lett sujtva, a magyar író üldözik benne a külföldön. De ha nem is volna így, ha a legutolsó magyar születésű koldusról volna is szó, elnézheti-e szó nélkül a magyar lelkiismeret, hogy fiait ártatlanul üldözik külföldön? Segíteni ugyan nem segíthetünk rajta, kormányunk sem igen mutatott hajlandóságot a három-császár-találkozás örömnapjait egy felszólalással elégteleníteni. De annyira még sincs nálunk nyughen a szabad szó, hogy ezt hallgatagon eltűrjük, hogy Stöcker urnak át ne merjük adni élő szóba ruházott megvetésünket, hogy a magyar kormánynak ne gratuláljunk ahhoz az energiához (?), melylyel a magyar alattvalókat külföldön védelmezi.

Csak akad tapasztalás erre a sebre is. Mily jól esik majd a kenyérétől megfosztott szegény irónak, ha két hét múlva kezébe veszi a hivatalos lapot, s nagy lelki gyönyörrel böngészi ki azok nevét, kik a három-császár-találkozás után érdemrenddel lettek kitüntetve! Bizonyára magyar ember neve is lesz ott megörökítve, valamint megörökítették az ő nevét — a berlini rendőrség fekete könyvében!

A--s.

Azt akarják elérni ezzel a szétszórtsággal, hogy többnek látszanak és hogy egyes szónokaik beszédeinek a ház általi fogadtatása iránt a közönséget tévedésbe ejtsék.

Ez a furfang Istóczy urnak legsajátabb eszelménye. Ez a turpisság az ő agyvelejében fogamzott meg. De a tisztességes pártoknak nem szabad elfelejteniök, hogy antiszemita tőszomszédaiak közbekiáltásai mennyire kompromittálhatják őket és mindent el kell követniök, hogy ezt megakadályozzák.

Az antiszemita párt országgyűlési párt és mint ilyenek, nincs helye a többi pártok közt szétszórás, hanem egy meghatározott területen belül. Hogy milyen nagy súlyt fektettek az antiszemita arra, hogy őket ne egy csoportba helyezték, abból is kitűnik, hogy ők jóval az országgyűlés megnyitása előtt intézkedtek, hogy a háznagyi hivatal olyan helyeket rezerváljon számukra, melyek az ő furfangos céljaiknak legjobban megfelelnek.

Az országgyűlés megnyitását megelőző néhány héttel a háznagyi hivatal felszólítást szokott intézni az egyes képviselőkhöz, hogy az ülések iránt nyilatkozzanak. A legtöbb honatya azonban azzal válaszol, hogy ezt a háznagy »bölcs belátására« bizza. Az antiszemita azonban mind eljöttek, hogy közelebbről megjelöljék azt a helyet, melyet elfoglalni akarnak.

Éket akarnak verni minden pártba és legalább egy-két taggal inficziálni minden párt atmoszféráját.

Figyelmeztetés.

Illetékes helyről megkerestettünk a következő »figyelmeztetés« közlésére:

»United Hebrew Charities office: 58. St. Mark.

New-York auguszt. 1884.

Tekintettel a zsidó kivándorlóakra, kik európai zsidó segélyegyletek által ide küldetnek, szükségesnek tartjuk egész tiszteletteljesen a következőkre figyelmeztetni:

Midőn mi mint hitrokonok az Oláhország, Oroszország és a többi országok szerencsétlen lakosai iránt, kik éveken át kegyetlen üldözéseknek áldozatai voltak, a legbensőbb rokonszenvet érezzük és készek vagyunk testvéreinkkel minden országban közösen hozzájárulni a segélyezéshez, még sem lehet eltitkolnunk, hogy sok esetben helytelen bizonyos embereket az Egyesült Államokba hozni. Ez ország a munkások országa. Nem szabad ország ez mindenki számára, aki vagy munkakerülőt vagy munkakerülő, s így azon feltételek mellett, melyek itt mindenkitől megkivántatnak, mindennapi kenyerét nem szeresheti vagy pedig nem hajlandó szomszédjával érintkezni, hogy gondolkodásban és nyelvben amerikanizálja magát.

Jóllehet sokan azon bevándorlottak közül, kik az utóbbi években érkeztek, hasznos elemmel szaporították az itteni lakosságot és értelmük és kitartásuk által a szomszédok jó indulatait kivívták, de voltak sokan, kiket hazájukba reménytelenül visszaküldeni vagy pedig mint az itteni jótékonyági egyletek által támogatott szegényházak állandó lakosait eltartani kellett.

Nem a mi hibánk volt ez, de kénytelenek voltunk ezt tenni, mert két három évi tapasztalat elegendő volt meggyőzni bennünket arról, hogy ezek nem képesek mint szorgalmas munkásai a köztársaságnak kenyerüket megkeresni.

Azok a bevándorlók, kik megtanulták azt, hogy mint munkások a mezőn vagy a gyárban szorgalommal és kitartással dolgozni kell és a kik átlátták, miszerint arra kell törekedniök, hogy az angol nyelvet megtanul-

ják és a kik továbbá azon voltak, hogy előbbi helyzetük előitéleteit és szokásait az itteni szellem és felfogással fölváltsák, azok mindenkor tartós és jelentékeny támogatásban részesültek itteni hitrokonaik részéről és most már örvendetes haladást mutatnak fel az önállóság célja felé.

De nem ezekről van itt szó, hanem azokról, kik utczáinkon dologtalanul ögyelegnek és az amerikai életre képességgel nem bírnak. Azokról van itt szó, akik dolgozni nem akarnak és akik magukat az új helyzetbe beletenni nem tudják. Az eféle hitrokonokat Amerikába küldeni igazságtalan, de haszontalan is. Haszontalan azért, mert rajtuk a kivándorlással nem lesz segítve, és igazságtalan, mert ezek a hitrokonok nekünk csak szegényünkre válnak.

Ezt, kérjük, vegyék tekintetbe az európai jótékonyági egyletek és ne támogassák az ilyféle kivándorolási akarókat.

A felsoroltak azonban még sem készítették volna bennünket arra, hogy európai hitsorsosainkhoz ezzel a kéréssel járuljunk, ha az itteni államkormány szigorú rendelete nem teszi kötelességünké ezekre a körülményekre felhívni a figyelmet.

Az északamerikai Egyesült Államok kormánya bevándorlási hatóságot létesített, melynek kötelessége a fölött őrködni, hogy vagyontalan bevándorlók a szárazföldre ne lépjenek.

Az országos törvények ezen hatóságokat felruházzák azzal a joggal, hogy olyan egyének bevándorlását megakadályozzák, kik életfentartásukról gondoskodni képtelenek, valamint hogy a rabok, örültek és büntetettek letelepítését is lehetlenné tegyék olyképen, hogy a partra szállást sem engedjék meg nekik és kényszerítsék azokat a hajókat, melyeken jöttek, ismét visszazállítani őket hazájukba.

Ezek után reméljük, hogy európai testvéreink ezentul megakadályozzák a tömeges kivándorlást és hogy gondosan meg fogják vizsgálni azok tehetségeit és jellemét, kiknek a kivándorlást tanácsolják és azt segélylyel támogatják.

A félreértések és visszaélések elkerülése céljából azt tanácsoljuk, hogy európai hitrokonaink a kivándorlókról részletes kimutatást készítsenek, amelyben az illetők családi állapota, jellege, képessége körülményesen kitüntetve legyen, és a kimutatást néhány nappal a kivándorlók utra indulása előtt az United Hebrew Charities office: 85. St. Mark Place irodájának New-Yorkban, czimezzék.

Eme jegyzékekben egyszersmind a kivándorlók vagyoni állapota és itteni lakosokhoz való esetleges rokonsági viszonyai is részletesen kitüntetve legyenek, hogy az említett egylet abban a helyzetben legyen, hogy a megérkezés előtt gondoskodhasson kellő ellátásukról.

Egészséges és erős bevándorlók, iparosok, kézművesek és napszámosok itt mindig találhatnak munkát: de munkakerülőknél, kik csak arra számítanak, hogy segíteni fogják, itt nincs hely.

Fogadjátok . . .

Kelt New-Yorkban, 1884. augusztus havában.

Henry Rieke
elnök.

I. S. Isaacs
titkár.

Diáknyomor.

A cédrusfákról azt mondják, hogy ezeknek még a csirázását is visszanyomják. Köveket hengergetnek a kelő növény felé. Nem azért, hogy annak kikelését meggátolják, hanem hogy erőssé tegyék a reá várakozó viharok ellen.

És az elvetett cédrusmag a reá rakott teher daczára csirázni kezd. Gyökereit mélyen bocsátja le a földbe, s a mikor ott jól beékelte magát, megrepeszi a föld kéréget

s ledobja magáról a fejlődést visszanyomó terhet, felemeli fenséges fejét, s kitör a magasba, hogy büszkeségét képezze egy békés világnak, a növényzet óriási világának. — Elismerésül nagyjait, kik testben vagy lélekben voltak nagyok, az emberiség cédrus czimmal ruházza föl.

Az emberiség nagy egyetemében is vannak ilyen cédrusok! Nagy férfiak, nagy jellemek, kiket büszkén vall magáénak egy világ, egy nemzet, egy felekezet.

És ezek az emberi alakban élő cédrusok többnyire épen úgy nőttek fel, mint névrokonai a fenséges növényóriások! Ezeknek is kellett küzdeni fejlődésük első stádiumában az élet legnyomasztóbb terheivel! S hogy oly kevesen bírtak felmagasodni az emberóriások, annak nagyrészből az az oka, hogy az első küzdelmet a lesújtó csapások végtelen sora követte, mely őket ugyan nem akadályozta meg a fejlődésben, hanem megtörte őket az ég felé törekvés közben.

Azt mondják, hogy a földön maoholnap csak egyetlen arisztokrácia fog létezni!

A kimondott szó jelentőségével keveset törődő emberek a jövődőlésben a pénz-arisztokrácia diadalra jutását hirdetik.

Pedig nagyon csalódnak, mert van ennél egy hatalmasabb, építeni vagy rombolni egyaránt képesebb elem, s ez az ész, ennek van biztos jövője, ez volt teremtője az anyagnak, a pénznek, ezt illeti meg a méltó uralom, az ész-aristokráciának kell elfoglalni az első helyet a földön rövid idő múlva!

A kiknek a sors kényelmes anyagi helyzet mellett azt adta osztályrészüket, hogy a fõvárosban, szeretett hazájuk szívében élnek le anyagi gondoktól teljesen mentesített életüket, talán ritkán jut eszükbe, hogy az ország egyes vidékein növekedésben lehetnek ilyen cédrusok, kiket a szülőföld szegénysége, vagy az áldozatkész emberek csekély száma miatt nem gyámolithat senki a fejlődésben.

Pedig évről-évre akadnak nekünk ily fiaink, kiket gyámolítani, haladásukban segíteni szent kötelességünknek ismerünk. Ez a segély, ez a támasz azonban csak addig érhet, a meddig ér tanítázeteink magassága.

És a mikor elérkezik amaz idő, hogy ifjaink magasabb képzettség szerzése, a meglevő képesség öregbítése céljából magasabb tanintézetekbe lépésre jogosítvák, nem adhatjuk számukra tovább az eddigi segélyt, mert újra fülünkben cseng a társadalom ezer meg ezer kérő szava, újra előjönnek sokatigérő apró paranyok, kiket újra ki kell ragadni a semmiségből, újra segíyezni, gyámolítani tartozunk egy jobb és szebb jövő reményében.

És azok, kik a vidéken már tovább nem haladhatnak, vágyaik, eddigi küzdelmük koronáját megsemmisülve látják, s vagy megtörnek a csapas sulya alatt, vagy megmaradnak törpe cédrusoknak, soha nem emelkedve többé oda, hol törekvésük, szellemük, szorgalmuk és képességük folytán számukra méltó hely kinalkozik.

Nekem, ki az évről-évre emelkedő tanulóifjáság eme sorsát ismerem s magam is szívvel-lélekkel törekedtem és folyton törekszem szegénysorsu, de különösen tanuló hitsorsos ifjak haladását előmozdítani, talán megfogják engedni, ha minden nemes iránt áldozatkész hitsorsosaimat arra kérem, hogy ifjaink továbbképzettése céljából tömörüljünk!

A vidéki középtanodákat bevégzett ifjaink, kivált ha szegény családokból származtak, legyen bennük barminő szorgalom, elvettettek a fővárosba meneteltől, mert nélkülözök az ugynevezett társadalmi ügyességet, bizonyos félszegség, bátortalanság uralkodik felettük, és e miatt odafönn gyakran »nevetségessé« válnak, leggyakrabban pedig az anyagi küzdelemnek, nélkülözésnek esnek áldozatul.

Ezeken az ifjakon segíteni, lenne társadalmunknak fontos és nemes feladata.

Mint maga az állam, miként a püspökségek, keresztényvallásu alapítók teszik, mi is szervezhetnénk ilynemű alapítványokat, melyek a vidékről felkerült szegénysorsu jó tanuló ifjakat a végcél elérésében segíyeznék, gyámolítanák.

Nemcsak nyugati államokban, de a hozzánk jóformán közeleső Bécsben üdvösen működök ilyen alapítvány.

A zsidó iskolaalaphól valóban erre a célra is szánhatnának egy morzsát és segítve volna nagyon sok oly ifjun, ki minden támogatás nélkül elsatnyul, vagy a szellemi proletárrá züllök el.

Szegénysorsu ifjaink érdekében kérem tehát az illetékes körököt, hogy alkalmat nyujtsanak szegénysorsu

ifjaink haladására. Jelenleg Nagyváradon is van nem egy ilyen ifju, ki nélkülözve a megélhetés feltételeit, pályája közepén kénytelen megállni vagyis visszahanyatlani. De van vagy lehet hazánk más vidékeinek is sok ilyen ifja, kiket ha a pálya végére segítünk, belőlök hazánknak és felekezetünknek diszei válhatnak.

Lehet, hogy szerény figyelmeztetésem elmerül nyomtalanul, lehet, hogy akadni fognak, a kik megszivlelik és annak értelmében cselekedni fognak: de mindenesetre kötelességet teljesítettem, mikor ez állapotra utaltam.

Nagyvárad szeptember havában.

Steiner Lipót.

Zsidó magyar rabbi.

Győr, szeptember hó.

Az országos rabbiképző-intézet előnyösen mutatá be magát nálunk. Hitközségünk meghívása folytán a nevezett intézet egyik jeles hallgatója, Bárány József, ki csak az idén fejezi be iskolai tanulmányait, a lefolyt újévi ünnep mindkét napján remek magyar beszédeket tartott, melyek roppant hatással voltak a hallgatóságra, kik között számos keresztényt is láttunk.

Az első napon tartott beszéd jobbadán politikai színezetű volt. Összegyezteté ugyanis a nagy ünnep hármas szent jelentőségét, mint a visszaemlékezés, ébredés és megítélés nagy napját a mostani zsidóellenes áramlattal, és így oly eszméket pendített meg, melyek valóban megérdemlik, hogy a lapokban megörökíttessenek. Szerkesztő ur szives engedelmével, rövid kivonatát adom e beszédnek, mely valóban megérdemelte azt az általános tetszést, melyben részesült.

A visszaemlékezés — ugymond — kutforrása a zsidó öntudatnak. Mert, ha létezik valami, miből a zsidó nép még bátorságot merithet e szomorú idők közepette, melyek fennmaradását fenyegetik, az csak multunkra való visszaemlékezésünk lehet. Ha van valami, ami lelkünket tiszta öntudattal tölti el a rágalmakkal és gyűlölettel szemben, melyet sötétség és tudatlanság használ ellenünk: az történetünk. Hadd nevezzem bennünket a kaján gyűlölet hiuknak és elbizakodottaknak, ha az elnyomatás közepette is büszkén emlegetjük multunkat: mi nem remegünk, — hanem azon bátor öntudattal, melyet nagy tettek és dicső küzdelmek egyedül képesek kölcsönözni, mi tovább is multunkra hivatkozunk, ha büszkeségről és nemességről van szó. Hadd mosolyogjon rajtunk egy tudatlan nemzedék, ha történetünkre hivatkozva, létünkről még mindig lemondani nem akarunk: mi nem csüggedünk; mert történetünk a mi létjogunk és reményünk. Mert ha a szívósság és kitartás, melylyel egy nép kitűzött célja felé tántoríthatatlanul halad, öntudatot képes kölcsönözni: akkor mi hallgatunk, hadd szóljanak az évezredek mellettünk, ha történetünket büszkeséggel emlegetjük.

Ha öntudatot egyedül a mult képes kölcsönözni, úgy reményt és bátorságot csakis az ébredéstől várhatunk. Csak akkor van jogunk multunkból öntudatot meríteni, ha a jelenben ébredni tudunk. Midőn tehát a mai nap megemlékezésre int, hogy multunkra visszaemlékezve öntudatot merítsünk belőle az élet viszontagságai közt, egyszermind arra is figyelmeztet, hogy a mai ünnep az ébredés ünnepe legyen nekünk, ébredjünk és álljunk résen, hogy miként a tapasztalt kormányos, biztos kézzel vezessük át az idők háborgó tengerén a reánk bizott hajót, melyet a zsidóság fennmaradásának és létének neveznek. Mert soha létünket és fennmaradásunkat nagyobb veszélyek nem fenyegették, mint az idő, melyben élünk, ellenségeink makacsabb háborút ellenünk nem viseltek, mint napjainkban. Gyülekeznek és egyesülnek ellenünk világszerte, harcolnak a fegyverek legnemtelenebbjével: a rágalom és gyűlölettel.

Elleneink örökké csak büneinket fürkészik, hatalmas és titkos szövetségről mesélnek, mely az ezer darabra szétforgácsolt népet egy szoros és összetartó egészséges füzi össze, ezen összetartásban — nem így mondják-e ellenségeink — rejlik megtörhetetlen hatalmuk, ez egyesíti érzésüket és gondolkodásukat, ez adja kezökbe a hatalmat minden téren és veszélyezteteti társadalmunk fennmaradását.

Ha létezett valaha vád ellenségünk szájában, mely szégyenpirt kergetett arcunkba és gyalázzal sújtott: az bizonyára ama vád, mely egyetértésünkről és vallásosságunkról szól. Nem a bűn éizete az, mi elpirulni kényszerít, sem a vád igaz volta, mely sújtana. Mert a zsidóság titkos szövetségeket és tetteket nem ismer, és nem ismert soha. Nyílt arczczal és férfias bátorsággal

működött mindig; szerzett, ha szerezni engedték és küzdött, ha küzdeni volt kénytelen.

Ellen égeink hatalmakról almadoznak, mig valóban csak egy törpe és elgyengült nemzedék vagyunk, legyőzhetetlen egyetértésünkről szólnak, mig közöttünk a pártoskodás szörnyű armánya uralkodik és üli diadalát. Egy pártokra szakadt nép vagyunk, mely mindenben egyenetlenkedik, csak egyben ért egyet: a pártoskodásban.

Végül még csak azt jegyzem meg, hogy a derék hitszónok rohammal hódította meg a győriek szívét, mi abban is nyilvánult, hogy a délutáni órákban több küldöttség tiszteltet nála, köztük a helybeli főgimnázium felsőbb osztályainak zsidóifjusága, mely gyönyörű virágcsokrot nyújtott át a leendő zsidó magyar rabbinak, ki a nemzetiségi eszmét a felekezeti étellel oly szépen egyesíteni tudja.

A hitközség elöljárósága a beálló kiengesztelés napjára is meghívta a derék férfiut, kinek fellépésével Győrött az országos rabbi-képzőintézet ülte diadalának legszébb napját.

Schön Bernát

HIREK.

— A józsefvárosi vérvád. Mult héten Czegléden, e héten meg Budapesten történt, hogy a butaság, egyesülve vak gyűlölettel, újabb vérvádat akart felidézni a zsidóság ellen. De a mi T.-Eszláron a nyiregyházi tvszék aegise alatt lehetséges volt, azt a terrorizáló gaszág az óvatosabb és bátrabb czeglédi és fővárosi zsidóval szemben ki nem vihette. Jellemző minden esetre, hogy ezek a botrányos rágalmak a vérvád hazugságának egyik legszemtelenebb apostolának szűkebb szereplési területén ujulnak meg: Czegléden és a Józsefvárosban, Verhovay szenyas üzelmeinek e két fő lerakódó helyén. Pauleur, aki oly egykedvűen nézte azt az igazságszolgáltatási botrányt, mely T.-Eszlár körül lezajlott, a czeglédi és józsefvárosi esetek által bizonyára már meggyőződött arról, hogy milyen ártalmas a közszellem fejlődésének az, ha boszorkányperek meséit a gyűlölség, az előítélet és a fanatizmus által bérelt bizonyítási apparátus pletykáival beigazolni engedünk. Nincs az az abszurdum, ami hívőre nem akadna és nincs az a meg nem történt dolog, a melynek szemtanúja vén asszony nem lehetne. Ép azért szükséges, hogy legalább a miniszter okos legyen és ne engedje zaklatni a lakosság egy részét minden külvárosi banya vásott nyelvelése által.

*

Az Egyetértés következőleg adja elő az esetet:

A vérvád új kiadásban. A közel mult zsidó ünnepek a tiszta-eszlári vérvádnak új variációját teremtették meg a Józsefvárosban. Tegnap délután két házmesterné került össze a kender-utcza 3. számú ház előtt, s mert jobb dolguk nem volt, meghányták-vetették újra azt a borzasztó vádat, melylyel náluknál okosabb és miveltebb emberek is sokat bajlódnak folyvást. A jó asszonyok: Brám Anna és Ramek Lászlóné, megállapodtak benne ott az utcán, hogy a zsidóknak csakugyan van szükségük ártatlan keresztyén gyermekek vérére s elpanaszolták egymásnak ama szerencsétlen áldozatok szenvedéseit, kik a Józsefváros zsidait táplálták a most mult ünnepeken piros, meleg vérökkel. A mint így beszélgettek ott játszadozott körülöttük boldogan, vidáman egy Lipcsey Géza nevű négy éves fiu, de a mire odáig jutottak, hogy a zsidók a mult héten is sok vért fogyasztának, eltűnt mellőlük a gyermek. S ha eltűnt, hova tűnhetett, ha nem egy öreg zsidó kaftánja alá, a ki elvitte őt haza, a lakására, hogy vért vegye engesztelő áldozatul a közelgő hosszú napra. Találtak hamarjában zsidót is, a ki öreg is volt, rongyos is volt, tehát mindenképen alkalmas arra, hogy a tiszta-eszlári sakterek szerepét átvegye. Látták, a mikor Holländer Henrik rongyszedő betért lakására, a kender-utcza 3. számú házba, s megszületett rögtön a gyanu, hogy a kis Lipcsey Gézát vitte haza hosszú, zsiros kaftánja alatt. Mit is kereshetett volna különben a tulajdon lakásán? — Brám Anna házmesterné, ki szilárd meggyőződését a kerepesi utról vitte a kender-utczába, torkaszakadtából kiabált az eltűnt gyermek után, s nem telt bele őt-hat pillanat, s óriás néptömeg csődült a lármas asszony köré, ki e nagy testőrség láttára neki báto-

rodva, kimondta Holländer Henrik ellen a vérvádat. A tömeg rádörögte az áment s Brám Anna bevonult nagy kísérettel a kender-utczai házba, hogy kiszabadítsa a zsidók áldozatát, ha ugyan még nem csurgott ki ereiből a vér. A földszinti lakás küszöbén ott guggolt az öreg Holländerné s fát aprított. Brám Anna rarivalt, hogy adja ki azt az ártatlan keresztyén gyermeket, mert különben nem éri meg a hosszú napot. A zsidóasszony fölkel a földről, de majd hogy vissza nem hanyatlott újra szörnyü ijedtében. Mikor összeszedte magát, megnyitotta ajtaját a háborgó nép előtt, hogy menjen be, a kinek tetszik s keresse meg a gyermeket. Brám Anna Ramek László házmestert biztatta, hogy hivatalos személy létére ő nézzen be a konyhába, de a házmester azt felelte, hogy Holländerék régi becsületes lakók s nem érdemlik meg a zaklatást. — »Akkor hát bemegyünk mi!« — kiáltá a kerepesiuti házmesterné s egy csomó ember élén berontott az öreg Holländerné lakására, a hol összehánytak, forgattak mindent, főlvagdaltak a szalmazsákokat is, de a kis Lipcsey Géának sehol mákszemnyi nyoma. A konyhában letakart vasfazék állott a tűzhelyen. Mikor ezt megpillantotta a házkutató házmesterné, összecsap a kezét s a rémület hangján ordította bele a konyha füstjébe: »Jézus Mária, itt főzik a fazékban a kis gyermek fejét!« — Az öreg Holländerné oda vándszorgoit a tűzhely mellé s lerántva a fazék fedőjét, megmutatta azt a félfont marhahúst, melyet kettőjüknek főzött vacsorára. A dühös házmesterné, kinek szilárd meggyőződése már-már inogni kezdett, megkapta törött fülénél a fazekat, s kiöntötte belőle a húst, meg a langyos vizet e szavakkal: »Eh ez ugyis az én unokaöcsém vére!« Ramek László házmester megsokalta a dolgot, s rendőr után küldött. Ép jókor, mert a tömeg már zugolódni kezdett, s ha sokáig késik a fegyveres erő, hamarosan végzett volna ott a környéken mindenkiel és mindennel, a ki zsidó s a mi zsidóé. De megérkeztek a rendőrök s nyomban utánuk betoppant a házba Lipcsey Józsefné is a kis Géával, a kit a folzaklatott tömeg fantáziája megölt és meg is főzött már. A fiu elvetődött valahova az aggteleki-utczába s ott akadtt rá az édes anyja. Pedig voltak emberek ott a kender-utczában, a kik saját szemekkel látták, hogy kaftánja alá rejtette őt az öreg rongyszedő s hallották keserves sirását is. Ezeket az esküre is kész tanukat letartóztatták nyomban a rendőrök, de Brám Annát, az egész csődület okozóját, nem tudták megtalálni, mert ő rossz hadvezér módjára idő előtt visszavonult s majd csak lakásáról kerül az erzsébetvárosi kapitányság elé.

— A gabona-árak és a zsidók. Hát bizony oda jutottunk, hogy nekünk a gabona-árakkal is kell foglalkoznunk. Nem mintha az olvasónak gazdasági vagy kereskedelmi tudományt akarnánk feltálatni, hanem válaszolni akarunk csupán néhány fővárosi és vidéki antiszemita szennylap azon nyomorult vádaskodására, miszerint a zsidók nyomják le a buza árát és hogy a földmives nép termését azért kénytelen potom áron adni, mert a zsidó kiszivattyúzni akarja. Mennyi hitványság és elvetemedettség kell ahoz, hogy az ember ilyent állitson! Mert nem tudatlanságból teszik, hanem félrevezetési szándékból. Igenis azért mondják, hogy a népet a zsidók ellen felizgassák. S nem akad hirlap, nincs ember, aki kiállana, hogy lealczázza ezeket a néprontásból élő gazembereket. Nincs, aki nyiltan és őszintén megmondaná annak a szegény népnek, hogy nyomorának mi az igazi oka és hogy a zsidókereskedő legjobban megsínyli a gabona-árak alacsony voltát. Somogy és Zala megyéből oly tudósításokat veszünk, melyek eléggé felvilágosíthatnák a népet. Az ottani gabonakereskedők jelentékeny része nagy veszteségeket szenvedett, csupán azért, mert a drágábban vásárolt gabonát 1—2 frtnyi veszteséggel kellett eladnia. Eléggé mutatja ez, hogy nem a zsidó gabonakereskedő, hanem a világszereplő határozza meg a gabona árát. Minél nagyobb a gabona ára, annál nagyobb lehet a kereskedő nyeresége s így nagyon természetes, hogy a kereskedő csak örvend a gabonaárak emelkedésének. Mindezt nagyon jól tudják az antiszemita szennylapok és mégis az ellenkezőt írják. Hja, mindenből rágalmat faragni, ez már kezdettől fogva antiszemita moral volt.

— A zsidó imák megrövidítése. A következő sorokat vesszük: »Tekintetes szerkesztőség! Már régebben indult meg Magyarország első izr. hitközségének kebelében az a mozgalom, mely a zsidó imák megrövidítését tűzte ki célul és most már tényleg megállapodás is történt arra nézve, mely az imák mily alakban volnának megváltoztatandók, anélkül azonban, hogy lényegileg átalakíttassanak. Az a bizottság, mely az imakönyv tervének kidolgozásával megbizva van, működését már megkezdte s ha valami közbe nem jön, a dolgozat legközelebb elkészül. Talán felesleges emlitenem, hogy főleg azon imák mellőzéséről és mások átsimitásáról van itt szó, melyek az istentiszteletet végtelenül megnyújtják, anélkül, hogy az istentisztelet lényegéhez tartozzanak. A tervezet tekintés és hozzájárulás, illetve elfogadás végett a hitközségekkel is fog közölni.« Mas oldalról vett információ alapján konstatalhatjuk, hogy ez ujítások csakugyan foglalkoztatják ez idő szerint az illetékes köröket, sőt már az egész tervezetet is közölték velünk, melyhez csupán azért nem teszünk megjegyzéseket, mert mi a zsidó vallás liturgiai részének szabalyozását az egyes községek lelkiismeretére bizzuk azon régi elvünk szerint: kiki úgy imádkozzék, a hogy tud, vagy a hogy neki tetszik.

— Tisza-Várkonyról írják nekünk: F. hó 19-én községünkben egy valóban szép ünnepély folyt le. A Markbreit Adolf itteni földbirtokos költségein épült zsinagóga e napon lönbeszentelve. Ez alkalommal az itteni lakosság olyan megindító jeleit adta a vallási türelmeségnek, mely a mai szomorú időben valóban ritkítja parját. Az ünnepélyen ugyanis nemcsak számos más felekezeti polgártársaink vettek részt, de a helység katolikus és református lelkésze is eljött, sőt az utóbbi, tiszt. Miskolczi ur, maga tartotta az alkalmi beszédet, melyben többek közt Markbreit urnak valláskülömbőség nélkül tanúsított bőkezűségét és felebarati szeretetét meleg szavakban kiemelte. A jeles szónok aztán áttért a felekezeti békét zavaró antiszemita mozgalomra is, melyet igazságtalannak és hazafiatlannak bélyegzett. Fogadják a derék lelkipásztorok e fenkölt gondolkodásukért és valóban nemes emberbarati működésükért mély köszönetünk kifejezését.

r. l.

— A nagy-magyar zsidóellenes zavargások. Az 1882 ik őszen tudvalevőleg Pozsonymegye Nagy-Magyar községében antiszemita zavargások törték ki, mely alkalommal többször véres verekedés volt s a parasztek egy pandurt agyonisütöttek. A pozsonyi törvényszék ez ügyben most befejezte a vizsgálatot s összesen 81 ember helyezettett vád alá. A végtárgyalás e hó 30-án lesz.

Szerkesztőségi üzenetek.

L. urnak Szolnok. Dr. F. M. ur tanár, aki jelenleg az 1885-iki országos kiállítás körül foglalkozik. V. Gy. az országgyűlés ünnepélyes megnyitásánál jelen nem volt és alig fogja átlépni a Ház küszöbét, mielőtt fenytő ügye jobbra vagy balra el nem dül.

A. L. urnak Nagyvárad. A fordítás, habár kifogástalan, ez idő szerint még nem használható. Kérünk tudósítást az említett ünnepélyről, melyről szivesen közlünk egyet-mást.

Sz. A. urnak Devecser. A levelet átadtuk rendeltetési helyén. A választ maga az illető fél adja meg.

D. M. urnak Nagy-Kanizsa. A kért információt legnagyobb sajnálatunkra meg nem adhatjuk, mert magán emberekhez nekünk semmi közünk.

L. M. urnak Bécs. Dr. Zeizel érdemeit méltatni nem a mi feladatunk; de helyszülke miatt sem adhattuk ki derék bécsi hitsorsosunk halála fölötti elmékedését.

M. R. urnak Szeged. Annak az egyének szereplési napjai meg vannak számlálva. Soká nem viheti többé. Anyagi és erkölcsi hanyatlása már oly mérveket öltött, hogy a katasztrófa mindea nap beállhat.

A Franklin-Társulat kiadásában

(Budapest, IV. kerület, egyetem-utca 4. szám)

megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Csukási F. és Schön J. Zsidó hittan a szentírás elbeszélései kapcsán az őshéber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelmezők és fordítások egybevetésével. — Első könyv. A népiskola felső osztályai illetve a polgári és közép-iskolák alsó osztályai számára. Füzve 60 kr. — Második könyv. A polgári és középiskolák III. és IV. osztályi számára. Füzve 50 kr. — Harmadik könyv. Függetlenül a második könyvhez. Az írott és szóbeli tan alapján, Dr. Baeck lissai rabbi nyomán. A polgári és középiskolák negyedik osztályai számára. Füzve 20 kr. Erdődy János. Földrajzi vezérfonal iskolai és magánhasználatra. Negyedik átdolgozott kiadás. Kilencz térképpel. Füzve 40 kr. Führer I. és Schön J. Módszeres nyelvtani példatár számos feladvánnyal. A népiskolák II. osztálya számára mondattani alapon. Kötve 20 kr., III. osztály számára kötve 25 kr., IV. osztály számára kötve 25 kr. Hochmuth Abraham. Gotteserkenntnis u. Gottesverehrung als Lehr- und Handbuch zum Religionsunterricht 1 fl. 20 kr. — Istenismeret és Isten-tisztelet. A biblia és későbbi iratokon alapuló tan- és kézikönyv a vallás oktatására 1 frt 20 kr. Hoffmann Mór. Német Nyelvtan. A közép- és polgári tanodai alsóbb osztályok számára. I. rész. Második javított és magyar olvasmányokkal bővített kiadás. Füzve 60 kr. II. rész. A polgári tanodák III. és IV. osztályai használatára. Füzve 80 kr. Klingenberg J. Deutsches Sprachbuch. Ein Leitfadens zur praktischen und theoretischen Behandlung des einfachen Satzes, mit einer Beigabe von Orthographie und Stylübungen. Zweite Auflage. I. Theil. Für die III. Volksschulklasse. Geh. 30 kr. II. Theil. Für die oberen Volksschulclassen (4. 5.) geh. 40 kr. — Magyar nyelv- és írányt. Helyesírási és irodalmi függelékekkel. A népiskola V. és VI. valamint a polgári iskola I. és II. osztálya számára. Második javított kiadás. Kötve 60 kr. — Gyakorlati német nyelvtan kezdők számára. I. rész. Kötve 25 kr. Kohányi Sámuel. Gyermekdalok Fröbel fejlesztő rendszeréhez. Kisdud-óvodák, gyermekkertek, a népiskolák alsóbb osztályai és családi használatra. I. füzet. Füzve 20 kr., II. füzet. Füzve 40 kr.	Kont Gyula. Elemi természettan. Első természettani tanulmányul, különösen a közép- és polgári iskolák számára 1 frt 60 kr. Löw Lipót. Bibliai történet zsidó tanulók számára. Magyarra áttette Löw Tóbiás, V. kiadás. Kötve 50 kr. Ribáry Ferencz. Magyarország története rövid előadásban. Elemi-, felsőbb nép- és polgári iskolák számára. Második kiadás, füzve 25 kr. — Kis földleírás. Elemi- és felsőbb népiskolák, számára. Hetedik javított kiadás. Kötve 30 kr. Stricker J. Klein L. und Mayer A. Das erste Schuljahr. Fibel nach der gemischten Schreibmethode. Cart. 25 kr. — Das zweite Schuljahr. Deutsches Lesebuch für die Volksschulen Ungarns. Cart. 30 kr. — Das dritte Schuljahr. Cart. 40 kr. — Das vierte Schuljahr. Cart. 50 kr. — Das fünfte Schuljahr. Cart. 60 kr. — Das sechste Schuljahr. Cart. 70 kr. Szirmai J., Vöröss S. és Szilágyi J. Az első iskola év. Magyar Abc- és olvasókönyv a népiskolák I. osztálya számára. Keménykötésben 20 kr. — A második iskolaév. Magyar olvasó- és nyelvképzőkönyv a népiskolák II. oszt. számára. Keménykötésben 30 kr. — A harmadik iskolaév. A népiskolák III. oszt. számára. Keménykötésben 30 kr. — A negyedik iskolaév. A népiskolák IV. oszt. számára. Keménykötésben 50 kr. — Az ötödik és hatodik iskolaév. A népiskolák V. és VI. osztálya és az ismétlő iskolák számára. Keménykötésben 60 kr. Szomor Károly. A magyar nemzeti irodalom története vázlatban. Felsőbb nép- és polgári iskolák, nőneveldek és tanítóképzők számára. Füzve 60 kr. Ziltz Mór. Hittan az izraelita népiskolák felsőbb osztályai számára. Harm. kiadás. Füzve 40 kr. — Hittan az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára. Hatodik kijavított kiadás. Keményköt. 30 kr. — Religionslehre für israel. Schulen. Zweite vielfach vermehrte Auflage nebst einem Anhang von den Ceremonialgesetzen Geh. 65 kr. — Glaubenslehre für die unteren Classen der isr. Volksschulen. III. verb. Aufl. Geh. 25 kr. — Glaubenslehre für die höheren Classen der isr. Volksschu. u. Dritte vermehrte und verbesserte Auflage. Geh. 35 kr. — Hebräische Sprachlehre für isr. Volksschulen in zwei Coursen. Zweite Aufl. Geh. 40 kr.

Füredi Ignác

(Lakik: Pesten, Kerepesi út 6.)

könyveinek jegyzéke.

a) magyar nyelven:

- Uj Magyaralanságok, betűrendben, (kapható a szerzőnél és minden könyvárusnál). Ára füzve: 40 kr.
- Rendsz. Magyar Nyelvtan felső nép- és középisk. használatra, (3. kiad.), kötve 60 kr.
- Nyelvtani példatár, 3 kötetke (Szerzőtárs: Schön József; a Franklin-T. kiad.); kötve 20-25 kr.
- Számítási példatár, 5 kötetke, (4. kiadás), kötve 20-24 kr.
- Hazai s általános földrajz, (10. kiadás) 30 kr.
- Népiskolai földrajz (kisebb) 20 kr.
- A magyarok Története, (15. kiadás) kötve 30 kr.
- A Természettudományok elemi, (6. kiadás) kötve 20 kr.
- Világtörténet, jellemképekben, füzve 60 kr.
- Kisebb Világtörténet, (Aigner kiadása) 40 kr.
- Első okt. a Francia nyelvben, kiejtéssel kötve 30 kr.
- „Emil, vagy a Nevelésről.” Irita Rousseau J. J. Franciaából ford. Führer Ignác, füzve, 2 frt 40 kr.

b) héber-magyar nyelven:

- Lúchósz Happ'olim, methodikusan rendezve nyelvtani jegyzetekkel, kötve 20 kr.
- Első magyar Machzór két kötetben 2 frt — kr.

- Mózes I. könyve, pályanyertes fordítás. Kiadta az orsz. izr. tanítóegyesület (2. jav. kiad.) kötve 40 kr.
- Mózes III. könyve, (1. kiadás) kötve 40 kr.

c) német nyelven:

- Ollendorf-Nagy Ungarische Sprachlehre mit einem deutsch-ung. Wörterbuch, steif gebunden 1 60 kr.
- Vaterl. und allg. Geografie (Grill) 30 kr.
- Geschichte der Ungarn, 6. Auflage 30 kr.
- Weltgeschichte in Charakterbildern 50 kr.
- Praktische Ungar. Sprachlehre (2. Aufl.) 36 kr.
- Praktische Franz. Sprachlehre 30 kr.

➡ Nagyobb megrendelések jelentékeny rabatt-ban részesülnek. ➡

Kiadásunkban

➡ éppen most jelent meg ➡

לוחות הפעלים

Héber ige- s névragozás tabellái.

Izr. iskolák számára módszeresen rendezte és nyelvtani jegyzetekkel bővítette:

Füredi Ignác,

képző tanár.

Ára füzve 20 kr.

S T E R N B E R G & C O M P.

könyvkereskedése Budapesten,

(a Rombach- és Királyutca sarkán)